

ЕКСКЛУЗИВЕН ФЕЛТОН

МАСОНСТВОТО ТАБУ ТЕМА ИЛИ ЈАВНА ТАЈНА

Кој бил Никола Шопев, како станал масон и која била неговата врска со семејството Попови? Зошто никогаш не ја доизградил црквата во Вевчани, која сега археолошки се истражува? Интересната приказна ја раскажува Миодраг - Драги Попоски, вевчанец, во чија семејна лоза имало двајца масони: дедо му Димо и Никола Шопев, сопругот на Мара, сестра на Димо, Гурѓина Василевска.

Во масонските ложи своевремено седеле: Соломон, Александар Македонски, Волтер, Русо, Ричард Лавовско Срце, Петар Велики, Леонардо да Винчи, Микеланџело, Бетовен, Моцарт, Балзак, Наполеон, Кутузов, Черчил, Џорџ Вашингтон, Бенџамин Франклин, Исак Њутн, Александар Дима и синовите, Морис Равел, Штраусови, Максим Горки, Пушкин, Верди, Луис Армстронг-Сачмо, Хенри Форд, Андре Ситроен, Александар Флеминг, Његош, Вук Караџиќ, Григор Прличев...

ВЕВЧАНЦИ - ЧЛЕНОВИ НА БЕЛГРАДСКАТА МАСОНСКА ЛОЖА

РАНОХРИСТИЈАНСКА БАЗИЛИКА

"'Научниците' од Вевчани имаат добри сознанија и тврдат дека објектот е многу постар. Тоа не е исклучено, бидејќи истражувањата не се завршени. Во подлабоките слоеви можеме да најдеме остатоци или на темели на некоја ранохристијанска црква од V век. Имам некои сознанија, бидејќи во околината се пронајдени остатоци од мозаични подови, кои укажуваат на постоење на ранохристијанска базилика. Во селото Радолишта, во Окиси констатирано е постоење на вакви објекти, па не е ништо чудно и тука да има таков објект. Во атарот на Вевчани се забележани доцноантички локалитети. Еден од особено значајните локалитети е Вајтос, утврден град, тврдина од III век пр. н.е. Тој локалитет е познат во археологијата, го спомнуваат повеќе научници. Значи, ова место не е без некои подлабоки корени", објаснува археологот.

ХЕРМЕТИЧКИ ЗАТВОРЕНИ АПСИДИ

Во Вевчани многу работи се необични, па не изненадува ниту фактот што олтарот во црквата е сосидан.

"Трите апсиди се 'херметички затворени'. Тоа говори дека тој ѕид е изграден или малку подоцна или во време кога вевчанци сакале да ја обноват црквата", објаснува Кузман.

Според негови податоци, во 1912 година, семејството Чачоровиќ, богаташи од Белград, по потекло од Вевчани, порачале проект за да се изгради црква. Локалниот свештеник сè уште

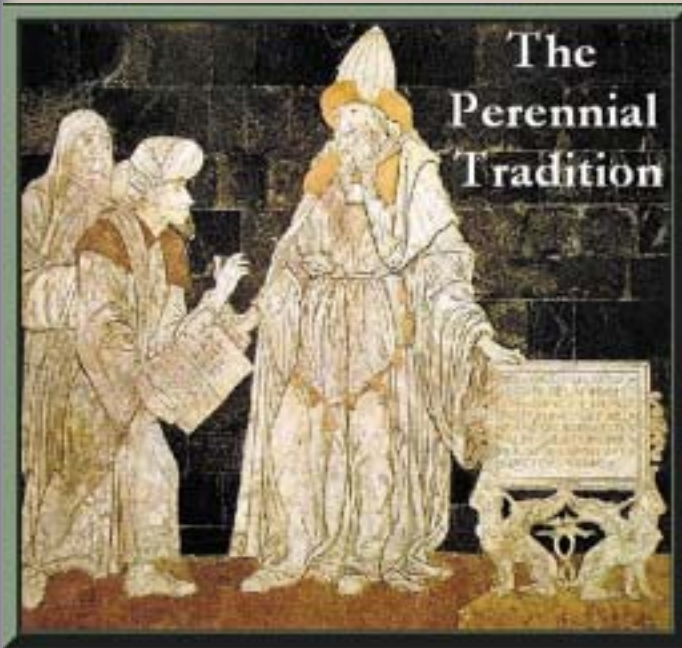
ги чува проектите од основата на црквата. Проектот се реализирал во периодот од 1920 до 1928 година. Тогаш изградбата била стопирана, а во 1948 година црквата била целосно урната. "Олтарот, најсветото место, кога ја обновувале црквата, или не виделе или намерно го сосидале", претпоставува тој.

МАСОНОТ НИКОЛА ШОПЕВ - КТИТОР НА ВЕВЧАНСКАТА ЦРКВА

Ктитор на новооткриената црква во Вевчани, која ја истражува археологот Паско Кузман, бил Никола Шопев, вевчанец и еден од повисоко рангираните масони на Белградската масонска ложа. Овој факт ги прави поверодостојни претпоставките дека откриениот триаголник во олтарот на црквата можеби е масонски знак, иако се тврди дека е "чисто" христијански симбол. Приказната за Шопев, кој починал 1937/38 година во Белград, како и за неговата поврзаност со семејството Попови, ја раскажува еден од потомците на оваа лоза вевчанци, Миодраг-Драги Попоски, правник во пензија. Тој е припадник на една од четирите поголеми семејни гранки, која постои до денес. Велат, масон не се станува туку-така. Господинот Попоски се навраќа на неколку претходни генерации од крајот на XVIII и почетокот на XIX век.

"Мојот прапрадедо Јован Попов, уште како десетгодишно дете, од Вевчани заминал на печалба, прво во Белград, а потоа во Русија, кај козаците. Кога требало да се жени се вратил во родното село, каде што се оженил, но жената му умрела на породување, раѓајќи го неговиот син единец Наум. Според обичаите, вдовец нема право по втор пат да се ожени со вевчанка. Затоа, втора жена му станала една мома од Подгорци, која ја викале 'шавардуда', зашто била дебела. Потоа повторно се вратил во Белград. Некаде на Скопска Црна Гора наишол на тешко ранет српски војник, со висок чин, кому граната му ги зафатила нозете. Ова се случувало за време на Турско-српската војна. Јован му помогнал, негувајќи го сè до смртта. За покажаната хуманост, во знак на благодарност, пред да умре војникот му подарил една чизма полна со злато. Другата, пак, и таа полна со злато, која ја закопал во близина под некое дрво, му оставил аманет да им ја однесе на неговите најблиски во Белград, заедно со веста дека починал. Јован го исполнил аманетот, а со златото кое го добил, во Белград отворил помала кафеана, во непосредна близина на местото каде што подоцна е изградена Железничката станица. Почнал скромно, варел само грав, а негови гости, главно, биле вевчанци-печалбари. Кога син му Наум се замомчил и научил да 'пее' (да чита и да пишува) татко му го зел во Белград и со него отворил друга кафеана, многу поголема и полуксузна. Му доаѓале отмени гости, луѓе кои во тоа време нешто значеле во Белград. Од нивните муабети разбрал дека спроти кафеаната ќе се гради нова железничка станица и пруга. А местото никакво - кал и трска. Му 'светнала' идеја и го пуштил Наум да испита чие е местото. Откако го пронашле сопственикот, лесно се испазариле: купиле многу хектари земја, за евтини пари, велејќи дека го интересира трската. Така, Наум полека почнал да ги презема работите во свои раце", вели Попоски.

"Пара на пара си одела. Прадедо ми Наум земјата им ја продал на Французите, кои ја граделе трасата и железницата, но за неспоредливо повеќе пари отколку што дале за купување. Работата му тргнала, го зголемувал имотот и богатството, изградил неколку куќи во Белград, во Вевчани..."

"Наум, за разлика од татко му Јован, имал седум деца... Меѓу нив и ќерката Мара, која му станала жена на Никола Шопев. Тој, исто така, бил вевчанец, кого како печалбарче во Белград го повлекол и му помогнал токму таткото на Мара, Наум, кој подоцна и го оженил за ќерка му. Го оспособил да работи, му дал простор, пари, но тој повеќе се занимавал со градежништво. Бил успешен претприемач. Никола бил бистар, немирн, пргав човек, кој знаел да се вклопи во секакви друштва, многу комуникативен. Не се знае како влегол во Белградската масонска ложа, но познато е дека потоа неговото богатство многукратно се зголемило. Во Вевчани прво купил голем

Што е тоа што луѓето ги привлекува да пристапат кон масонското братство? Што е тоа што се случува внатре во масонските ложи, за врвни луѓе - филозофи, научници, цареви и кралеви, војсковојци, композитори, музичари, писатели, државници, луѓе од обичниот свет, да седат заедно еден до друг внатре во ложите?

имот, изградил куќи и мост, кој е наречен Шопев мост. За време на Кралството СХС се движел во високите кругови на власта и вратите кај намесникот, назначен по убиството на кралот Александар во Париз, му биле ширум отворени. Тоа не било случајно, зашто токму Шопев му помогнал да дојде на таа функција. Бил негов редовен гостин, учествувал во значајни преговори со претставниците на други држави, но никогаш немал функција во власта. Поради заслуги во масонската ложа добил плакета. Во неговиот највисок подем тој решил да гради поголема црква во Вевчани, која не била доизградена и не се знае зошто. До 1945 година на тоа место се наоѓале и селските

гrobiшта на Долната маала, а над поголемата е изградена помала црква - 'Света Богородица'. Кога ги селеле гробиштата ја урнале и црквичката, па со каменот од тоа место е градено училиштето во Вевчани".

Драги Попоски не знае дали Никола го повлекол Димо Попов, еден од синовите на Наум, во масонството, кој за разлика од Шопев, припаѓал на пониските масонски кругови. Димо Попов бил успешен банкар. Над една од неговите куќи е изграден хотелот "Славија" во Белград.

ЖИЛАВИ ВЕВЧАНЦИ

Вевчани не е исклучок во Македонија. И тоа било изложено на сите можни странски пропаганди, меѓу кои и на големосрпската. За таква цел биле најпогодни училиштата и црквите, преку инсталирање просрпски ориентирани луѓе. Во тоа време е познато "Светосавското" училиште во Белград, каде ги прибирале Македонците и за кратко време ги "оспособувале" и ги враќале назад како попови и учители. Попоски се потсетува на еден настан:

"Уште во османлиско време Србите сакале да отворат српско училиште во Вевчани. Османлиите го дозволувале тоа само под услов ако се соберат 50 потписи од жителите. Но, потребните потписи не биле собрани. Тогаш српскиот конзул во Битола испратил писмо во Белград, во кое барал власта да изврши притисок, преку даноци и сл., врз Наум во Белград, за да ги натера неговите синови Димо и Стојан, кои тогаш биле во Вевчани, да се потпишат. Од таа непријатна ситуација ги извлекол Никола - масонот кој го заштитил Наум. Жилавите вевчанци се држеле така сè до 1918 година. Потоа и тие во нивните презимиња добиле крајна буква 'к'".

(КРАЈ)